

Kapitola 2

Prezident

V roku 1956 sa bezúspešne pokúsil stať sa viceprezidentským uchádzačom. Okamžite po prehre začal pracovať na tom, aby o štyri roky neskôr dosiahol zdar. V jeho snahe ho podporovala celá rodina. V tomto štádiu prešlo jeho manželstvo krízou a narodila sa mu dcéra Caroline (27. november 1957). V roku 1960 sa Kennedymu podarilo získať nomináciu Demokratickej strany na miesto prezidenta. Voči nemu postavili republikáni Richarda Nixona. V novembri 1960 dosiahol tesnou majoritou víťazstvo v prezidentských voľbách (najtesnejšou od r. 1884), narodil sa mu syn John junior, 20. januára 1961 zložil prezidentský sľub a oficiálne sa stal prezidentom USA. Bol prvý katolícky a najmladší zvolený prezident; prvý, ktorý sa narodil v 20. storočí (bol o 27 rokov mladší ako Dwight Eisenhower) a ostatný demokratický uchádzač zo severných štátov, ktorý bol zvolený za prezidenta.

Vo svojom ambicióznom programe, nazvanom „Nová hranica“ (New Frontier), kritizoval Eisenhowerovu dobu, hlásil sa k rooseveltovskej tradícii a hľadal záštitu v mladšej a podnikateľskej Amerike (hoci kvôli republikánskej väčšine sa mu napokon časť programu nepodarilo presadiť). Najmä mladým Američanom dával Kennedy príležitosť na lepšiu existenciu. Ako sa mu vlastne podarilo zvíťaziť? Hovorí sa o jeho mladom veku (vo svojich 43 rokoch bol však len o štyri roky mladší ako Nixon), modernosti, nenútenosti a predovšetkým obrovskom osobnom šarme, charizme. Jedným z aspektov bolo aj jeho majetok, kvôli ktorému nemusel byť (a tiež nebol) závislý od prezidentského príjmu a prípadných úplatkov. Dôležitú misiu zohrala aj Jackie, ktorú mala v obľube takmer celá Amerika.

Od nástupu sa zameral na dozvuky ekonomickej krízy z rokov 1960/1961. Najväčším vnútroštátnym rébusom Kennedyho vlády bol rasový problém a boj Afroameričanov za občianske práva. V medzinárodnej politike sa Kennedy usiloval o zlepšenie vzťahov medzi USA a ZSSR. Keď sa v roku 1959 dostal na Kube k moci Fidel Castro, významní americkí politici začali pracovať na jeho zosadení.

V roku 1961 začal bohatý kozmický program, v roku 1962 obhajoval zníženie colných poplatkov, prostredníctvom McNamaru formuloval doktrínu flexibilnej odvety. Pre Latinskú Ameriku vyhlásil program „Spoločenstvo pre progres“. Jej cieľom bola hospodárska výpomoc, pričom Kongres jeho návrhy v tomto smere podporil, rovnako schválil i jeho snaženie o pristátie Američanov na Mesiaci, čo sa podarilo roku 1969.

Podporoval zvýšené výdaje na vyzbrojovanie a americkú intervenciu na Kube v roku 1961. Odsúhlasil akciu, pri ktorej sa Američanmi ozbrojení kubánski vyhnanci vylodili v Zátok svíň. Tá sa však v apríli 1961 skončila krvavým neúspechom, a stala sa asi najväčšou porážkou v Kennedyho kariére.

V auguste toho istého roku vzbĺkla berlínska kríza a nemeckí komunisti rozdelili toto mesto stenou. Kennedy absolvoval turné po Európe a prihovril sa tiež počas svojej návštevy v Berlíne k nemeckým demonštrantom.

Ako najmocnejší muž na zemi zohral Kennedy úlohu i v nukleárnej politike sveta. V roku 1961 začal silný ekonomický vzostup, ale nezamestnanosť klesala len pozvoľne. Na jeseň roku 1962 nastala riziková situácia. V októbri zistili americké prieskumné lietadlá, že Sovietsky zväz dislokuje na Kube svoje atómové rakety stredného dosahu, schopné zasiahnuť teritórium USA. Kennedy sa odhodlal pre námornú blokádu Kuby. Sovietski a kubánski lídri vyhlásili pohotovosť svojich armád, celý svet sa pripravoval na tretiu svetovú vojnu. Kennedy však neustúpil a neskrývane vyzval Sovietov, aby cúvli.^[1] Nakoniec 28. októbra Chruščov prikázal rakety odsunúť, USA sa naopak museli zaviazat', že nezaútočia na Kubu. Kennedy dal súhlas a zrušil blokádu.

Tiež černosi rebelujú, zápasia za svoje práva. V auguste 1963 manifestuje 200 000-vý dav pri Lincolnovom pamätníku vo Washingtone. Vynára sa nový spôsob protestu – nenásilie; politika černošského vodcu Martina Luthera Kinga.

Kennedy kládol veľký akcent na angažovanosť jednotlivých Američanov v zmysle svojho vlastného výroku: „Nepýtajte sa, čo môže vaša otcina urobiť pre vás, ale čo vy môžete urobiť pre ňu“. Pred svojich spoluobčanov postavil nové ideály, aby obrodil príťažlivosť americkej demokracie. Rázne brojil proti rasizmu, chystal rozsiahle sociálne programy. A hoci sa svojho krátkeho pôsobenia Kennedy nedokázal vyriešiť všetky úlohy, možno povedať, že aspoň naštartoval mnoho zmien.

Kennedyho skon a ďalší priebeh

Bližšie informácie v hlavnom článku: Smrť Johna F. Kennedyho

22. novembra 1963 bol o 12:34 Kennedy pri návšteve texaského Dallasu cestou na letisko na Dealey Plaza postrelený dvomi strelami z pušky a o pol hodiny neskôršie zomiera v dallaskej nemocnici, bez toho, aby nadobudol vedomie. Strelcom bol údajne Lee Harvey Oswald, bývalý príslušník United States Marine Corps,^[4] ktorého polícia hneď po čine zaistila a ktorý bol pri prevoze do väzenia o dva dni neskôr – rovnako ako Kennedy – zastrelený.^[5] Zavraždil ho ho istý Jack Ruby, vlastník nočného baru, ktorý svoj čin ospravedlňoval tvrdením, že chcel pomstiť prezidentovu smrť. Náhla smrť hlavného podozrivého spôsobila, že okolnosti zločinu zostali aj naďalej plné domnienok a rôznych konšpiračných teórií.

Šetrenie Zvláštného výboru pre vyšetrenie atentátu Snemovne reprezentantov (zkr. HSCA) (1976 – 1979) došlo k uzávieru, že vražda bola výsledkom „rozsiahleho sprisahania“.^[6] Ráz tohto sprisahania však nebol

vyjasnený a je len rad podozrení.^[7] V úzadí atentátu mohol stáť napríklad kubánsky režim Fidela
Castro, Sovietsky zväz, kubánske society na území USA a ďalší^[8], mafia^[9].